

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare: Emelie Engholm, chefsjurist	Datum 2020-12-22	Vår beteckning Remissvar till promemorian Covid-19-lag
E-post emelie.engholm@jernhusen.se	Ert datum 2020-12-09	Er beteckning S2020/09214

Remissvar till promemorian Covid-19-lag, S2020/09214

Jernhusen AB ("Jernhusen") har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på Socialdepartementets promemoria "Covid-19-lag), diarienummer S2020/09214, och får i anledning därav härmed inkomma med remissvar rörande densamma.

Jernhusen är ett statligt fastighetsbolag som äger, utvecklar och förvaltar fastigheter längs den svenska järnvägen, såsom stationer, underhållsdepåer och kombiterminaler. Bolaget bedriver också stadsutveckling i stationsnära lägen. Jernhusens målsättning är att bidra till att få fler att resa med järnväg samt få fler att använda järnvägen för sin godstransport.

Det får framhållas att Jernhusen ser positivt på att regeringen, mot bakgrund av det allvarliga smittläget i Sverige, överväger möjligheten att införa ytterligare restriktioner i landet. Jernhusen vill vara en ansvarsfull fastighetsägare och har för egen del, sedan pandemins start, aktivt arbetat med att bidra till att minska smittspridningen i samhället, att stötta våra hyresgäster och att samtidigt upprätthålla den samhällsviktiga kollektivtrafikens funktioner. Med den utgångspunkten vill Jernhusen lämna följande synpunkter på den ovan angivna promemorian.

Inledningsvis ansluter sig Jernhusen till de allmänna ställningstaganden som framförs i Fastighetsägarnas yttrande över promemorian, daterat den 18 december 2020. Jernhusen instämmer i vad Fastighetsägarna framhåller rörande den mycket stora försiktighet som måste iakttas vid så omfattande inskränkningar i grundlagsskyddade fri- och rättigheter som nu föreslås. Detta i synnerhet när – såsom föreslås – många beslut enligt lagen inte ska vara möjliga att överklaga. För det fall regeringen eller annan myndighet beslutar att vidta åtgärder som medför en rådighetsinskränkning för en fastighetsägare har denne en grundlagsskyddad rätt till ersättning, vilken uttryckligen bör framgå av den föreslagna covid-19-lagen.

Vad därefter gäller de mer specifika förhållanden som gör sig gällande på de fastigheter som Jernhusen verkar på får följande framhållas.

- Den spårbundna kollektivtrafiken utgör samhällsviktig verksamhet. De åtgärder som föreslås – ytterst ett förbud mot bedrivande av kollektivtrafik överhuvudtaget – kan potentiellt vara enormt ingripande och konsekvenserna av sådana åtgärder är mycket svåra att överblicka. Klart är att begränsningar av kollektivtrafikens funktioner kan leda till hinder även i annan samhällsviktig verksamhet, om arbetstagare i sådan verksamhet inte kan ta sig till sina arbetsplatser. Beslut om begränsningar i kollektivtrafiksystemet bör därför endast kunna komma i fråga i yttersta undantagsfall och enbart för det fall andra, mindre ingripande, åtgärder inte har lett till önskad effekt. En grundlig och saklig proportionalitetsbedömning måste därför genomföras, inför varje enskilt beslut. Det får särskilt framhållas att parter som verkar inom kollektivtrafiken, genom tydliggörandet i lagens 23 §, bör ha särskilt goda förutsättningar att vid behov upprätthålla eventuella begränsningar i kollektivtrafiken genom polismans och/eller ordningsvaks försorg - vilket i sin tur talar för att mindre ingripande åtgärder bör kunna tillgripas än vad som annars varit fallet. Varje beslut om åtgärder bör därtill föregås av samråd med parter som berörs, för säkerställande av relevanta och korrekta beslut med rätt mottagare. Dessutom är det viktigt att eventuella restriktioner inte ges en generell utformning, utan att åtgärder enbart inriktas mot den del av kollektivtrafiksystemet som i förekommande fall inte fungerar tillfredställande ur smittbegränsningssynpunkt. Bara för att trängsel - som exempel - förekommer på någon/några av Stockholms tunnelbanelinjer, innebär inte det att det är motiverat att begränsa antalet besökare på Stockholms Centralstation. Detta bör inskräpas och tydliggöras i de allmänna förutsättningarna för begränsningar enligt den nya lagen.
- Det avreglerade järnvägssystemet är mycket komplext och dess funktioner är uppdelade på en mängd parter med olika ansvar och roller. Som exempel kan nämnas att spår, kontaktledningar, plattformar m.m. i huvudsak ägs och förvaltas av Trafikverket, ett 40-tal av Sveriges stationshus ägs och förvaltas av Jernhusen, övriga stationshus ägs i huvudsak av kommuner eller privatpersoner, ett stort antal väntsalar förvaltas av ett dotterbolag till Jernhusen, kollektivtrafik på spår bedrivs av en rad olika tågoperatörer, såsom SJ, MTR Express, Västtrafik, Snälltåget m.fl. Ett generellt utformat beslut om begränsningar i kollektivtrafiken riskerar av den anledningen att bli omöjligt att genomföra, eftersom vardera part enbart ansvarar för och förfogar över sin del. Jernhusen kan - som exempel - enbart begränsa antalet besökare som passerar in genom dörrarna till ett stationshus, men däremot inte antalet resenärer som stiger av ett tåg (ibland rakt in i stationshuset, som på vissa spår på Stockholms Centralstation, exempelvis). I det sammanhanget får framhållas att det också finns lagstadgade tillgänglighetskrav för funktionshindrade resenärer, som riskerar att äventyras om samråd och samordning inte sker. Mot denna bakgrund menar Jernhusen att en förutsättning för att ett beslut om begränsningar i kollektivtrafiken ska gå att genomföra i praktiken är att lagen föreskriver att Trafikverket ska utses som samordningsansvarig för de olika funktioner som måste koordineras.

- Det finns verksamhet i stationshus som skulle kunna anses träffas av ett beslut om begränsningar för "handelsplatser". Jernhusen tolkar emellertid promemorian som att ett beslut rörande handelsplatser inte skulle omfatta ett stationshus eventuella hyresgäster, eftersom stationshusets syfte i första hand är att tillgodose en funktion i kollektivtrafiksystemet.
- Slutligen får särskilt betonas att Jernhusen instämmer i de synpunkter som Fastighetsägarna framför i sitt yttrande, rörande behovet av en uttryckligt reglerad rätt till ersättning för de potentiellt mycket långtgående ekonomiska skadeverkningarna av beslut som kan komma att fattas med stöd av den nya lagen. Utan ett tydligt klargörande kring vad som gäller i frågan om rätt till ersättning kommer många fastighetsägare och verksamhetsutövare fortsätta att lida ekonomiskt, utan att kunna fatta långsiktiga och informerade beslut om verksamhetens överlevnad och framtid.

Stockholm, den 22 december 2020

Kerstin Gillsbro,
VD, Jernhusen AB